

## بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمُ وَالْعَنِ وَأَهْلِكَ أَعْدَائَهُمْ أَجْمَعِينَ

اللَّهُمَّ كُنْ لَوْلِيكَ الْحُجَّةَ بْنَ الْحَسَنِ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَعَلَى آبَائِهِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ وَفِي كُلِّ سَاعَةٍ وَلِيًّا وَحَافِظًا وَفَائِدًا وَ

نَاصِرًا وَدَلِيلًا وَعَيْنًا حَتَّى تُسْكِنَهُ أَرْضَكَ طَوْعًا وَتُمَتِّعَهُ فِيهَا طَوِيلًا

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ

خیلی خوشحال هستم که در خدمت شما بزرگواران هستم. یک بار دیگر توفیق دارم تا دقایقی مهمان جمع بسیار خوب شما بزرگواران باشم و در ارتباط با یک فضای تبلیغی دیگر، در ارتباط با یک فضای خدمتگزاری دیگر و توفیق کار کردن و خدمتگزاری در آستان مقدس ائمه علیهم السلام را با شما عزیزان دارم.

امروز می خواهیم راجع به یکی از اجزای شعائر الهی صحبت کنیم و در ارتباط با تعظیم شعائر الهی از طریق برگزاری دسته جات عزاداری در برنامه های عزاداری، به ویژه در ایام پیش رو که متعلق و مربوط به شهادت حضرت زهرا علیها السلام است، بحث کنیم. بنابراین فکر می کنم جا دارد در وهله اول در ارتباط با چرایی تعظیم شعائر صحبت کنیم و سپس به این بپردازیم که حالا چرا دسته عزاداری؟ و چرا برگزاری عزاداری و تعظیم شعائر الهی از طریق برپایی دسته جات عزاداری؟

در فایل بعدی به این دو نکته خواهیم پرداخت و در فایل بعد از آن ان شاءالله در ارتباط با جزئیات و اجزای برگزاری تعظیم شعائر الهی از طریق یک دسته عزاداری با شما عزیزان گفتگو خواهیم کرد.

### چرایی تعظیم شعائر

در ابتدا بد نیست که در ارتباط با کلمه «شعائر» با هم گفتگو کنیم. شعائر یک واژه عربی است، نظیر مناسک. به معنی نشانه ها، نمادها و رفتارهاست. همانطور که مطلع هستید، واقعیت اینگونه است که هر فکری و هر گروهی و هر شرکتی و هر مجموعه ای و هر سیستمی سعی می کند برای خودش یک نماد و یک نشانه یا چندین پرچم و چندین علم ایجاد کند. ما آن را به عنوان لوگو برای مجموعه های صنعتی یا به عنوان برند و طراحی برند برای برخی از گروه ها می شناسیم و یا در یک مجموعه و سازمان، وقتی یونیفورمی را می بینیم، می فهمیم که این افراد مربوط به مجموعه خاصی هستند یا وقتی شکل و شمایل را می بینیم، به یاد یک محصول خاص می افتیم. در مورد ادیان و تفکرها و گروه های فکری هم همینطور است. بعضاً نماد و نشانه ای به عنوان برند و به عنوان لوگو و به عنوان یک پرچم برای یک مجموعه فکری (چه مجموعه فکری دینی و چه غیر دینی) شناخته می شود. اگر که این برندها و نشانه ها منتسب به خداوند متعال باشد، در قرآن به آنها «شعائر الهی» گفته می شود و در ارتباط با آن هم صحبت شده است. مثل اذان که به معنای اعلان وقت نماز است برای گروهی که مسلمان نامیده می شوند و پیرو اسلام هستند. یا نحوه نماز خواندن و یا هر یک از کارهایی که در دین ما به عنوان نماد مشخص شده است و قرآن مجید بزرگداشت شعائر خداوندی را در سوره مبارکه حج، آیه ۳۲ به عنوان نشانی از تقوای درون معرفی می کند. آنجایی که خداوند متعال می فرماید:

«وَمَنْ يَعْظَمْ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ»

آنجا اشاره می کند که اگر کسی بزرگداشتی از شعائر خداوندی را داشته باشد، نشان از تقوای درونی است.

حالا نکته من این است. ببینید عزیزان! ما همیشه ذهنمان از طریق نمادها به یک مفهوم متوجه و معطوف می شود و هرچه این نمادها امروزه بیشتر در چشم ما باشد و در برابر ما قرار بگیرد، واقعیت اینگونه است که این مفاهیم بیشتر برای ما تداعی می شوند و بیشتر ما به آنها متذکر می شویم. همیشه قالب ها و نمادها و این نشانه ها هم موجب یادآوری و تقویت یک مفهوم در درون وجود افرادی است که با آن آشنایی دارند و هم ایجاد سؤال، ایجاد انگیزه و ایجاد ارتباط می کند با کسانی که اصلاً با این مفاهیم تا قبل از این آشنا نبودند. چون نشانه ها و نمادها و شعارها همیشه مفهوم و پیامی را برای گسترش، برای ارائه و برای نشر یک مفهوم با خود همراه دارد که بسیار بسیار کارآمد است. در دستگاه و سیستم الهی هم به همین صورت است. بنابراین همه آنچه که به عنوان نماد مثل حج، مثل اعمالی که

در درون حج انجام می شود، مثل نماز خواندن یا مثل انحاء مختلف از عزاداری که داریم؛ مثل سیاه پوشیدن ها، مثل رسم و رسوم ما در جشن و شادی و چراغانی کردن، شاد کردن، کادو دادن، هدیه دادن، لباس تمیز پوشیدن و بسیاری از موارد مختلفی که در دینمان به عنوان آداب یک حرکت عبادی اشاره شده، همه این ها در مجموعه ای از شعائر الهی گنجانده می شود که ما برای بزرگداشت آن ها هم وظیفه عقلانی داریم و هم وظیفه دینی و نقلی.

## چرا دسته عزاداری؟

از بین این شعائر ما به یکی از آنها و شاید یکی از بهترین ها و مهم ترین ها و متعارف ترین های آنها که برگزاری دسته جات عزاداری در ایام عزاداری است، می پردازیم. چرا دسته جات عزاداری؟ به چند دلیل که در اینجا به آنها اشاره می کنیم. اولاً می توانیم در داخل منزلمان در درونمان عزادار باشیم که باید باشیم. ثانیاً می توانیم در محفل اطراف خودمان یعنی در جمع خانواده مان، عزاداری خودمان را ابراز کنیم. می توانیم در جمع دوستانمان عزاداری مان را ابراز کنیم. می توانیم در جمع افراد بیشتری این عزاداری را ابراز کنیم و به آنها پیام عزادار بودن خودمان را می رسانیم. این که عزادار کسی هستیم که او حجت خداوند متعال است. عزادار کسی هستیم که او ویژگی های منحصر به فردی دارد. عزادار کسی هستیم که او معصوم است. عزادار کسی هستیم که او در عین این که جانشین خداوند در روی زمین و حجت خدا در بین مخلوقات است و معصوم است ولی امروز مظلومانه به شهادت رسیده است. توسط چه کسی به شهادت رسیده؟! تمام این سؤال ها و تمام این مفاهیم عمیق را میتوانیم به افراد بیشتر و بیشتری برسانیم. بنابراین امروز نیاز داریم که این مفاهیم را از طریق این شعائر به مردم برسانیم. برگزاری دسته عزاداری از آنجایی که یک نماد بسیار بسیار قدیمی از برگزاری یک عزاداری است و هر جا که صدایی از یک دسته عزاداری بلند می شود، مردم متوجه یک عزاداری می شوند، متوجه یک غم و اندوه می شوند، متوجه گروهی از مردم می شوند که امروز بر سر وسینه می زنند و در خیابان ها و در بین هموطنان خودشان این عزاداری را به اشتراک می گذارند و به آنها حرکت می دهند، بسیار تاثیرگذار است. عزاداری در دسته عزاداری یک ویژگی بسیار منحصر به فرد دارد و آن این است که ورود به دسته عزاداری برای همه امکان پذیر است و همه به راحتی می توانند وارد یک دسته عزاداری شوند و در جمع عزاداران حرکت کنند. همه می توانند از دور بایستند و ناله و گریه کنند و در درونشان سوگواری کنند. همه می توانند به این جمعیتی که آشفته حال هستند و بر سر و سینه می زنند و گل به سرشان کشیده و در حال پریشانی هستند و برای ارباب و مولای خودشان گریه می کنند، همراهی کنند. صدای دسته های عزاداری در جاهای مختلف پخش می شود و لذا امروز من می توانم با شنیدن صدا متذکر به عزاداری شوم. یک محله و یک خیابان و یک مجموعه ای در عزاداری شریک می شوند. بنابراین افراد مختلفی متذکر به این موضوع می شوند. نکته بعدی در بحث دسته عزاداری این هست که همه کس و همه قشری می توانند در این عزا داری شرکت کنند و محدودیتی برای کودک و بزرگسال و پیر و جوان و زن و مرد وجود ندارد. همه کس با هر زبان و نژاد و شغل و سطح ثروت و سواد و فرهنگ می توانند در این عزاداری مشارکت و حضور پیدا کنند. بنا بر این دسته عزاداری یک عزاداری عمومی بسیار در دسترس، بسیار پذیرفته شده و برای عموم مردم بسیار آشناست و بنابراین امروزه می توان که برای این شعار الهی و برای این جزء از شعائر الهی برنامه ریزی کرد و بتوانیم ان شاءالله در خدمت شما عزیزان این کار را گسترش بدهیم.

نکته بعدی در مورد دسته جات عزاداری این است که امکانات ویژه و خاصی نمی خواهد و امکان برگزاری آن برای همه افراد، همه سازمان ها، همه کسبه محله ها، هیات های کوچک و بزرگ وجود دارد. این کار برای جمع های فAMILI و برای افرادی که در یک محله یک حسینیه دارند، یک تکیه کوچک دارند، یک جمعی متشکل از چند مغازه دار یک محله هستند، برای افرادی که در یک مجموعه صنعتی و کارخانه و کارگاه صنعتی هستند و می خواهند حرکتی انجام دهند، چند تا همسایه که در کنار هم می خواهند فعالیت را آغاز کنند، چون برگزاری آن بسیار در دسترس و آسان است. بنابراین از جمله شعائری است که بسیار بسیار سفارش شده و مورد عنایت بوده و توسط بزرگترهای ما نیز بسیار به آن سفارش و توصیه شده است.

ادامه بحث را در سه قسمت خلاصه می کنم. یک بخش راجع به نکات مهم و خطوط پررنگ (بعضا خطوط قرمز یا خطوط خیلی حساس و مورد توجه) در برگزاری دسته عزاداری است. بحث دوم در مورد مطالب و مواردی است که ما پیش از اجرا باید انجام بدهیم و بحث سوم مواردی است که در حین اجرا باید انجام شود.

## نکات مهم

در این مرحله لازم می دانم نکات کلیدی و مهمی را در بحث دسته جات عزاداری خدمت شما عزیزان عرض کنم.

\* **اولین نکته** این است که دسته عزاداری برای ابراز عزاداری، پریشان احوالی و ناراحتی و عزادار بودن ما برگزار می شود. بنابراین تمام اجزا و افراد و تمام نمادها و تمام عزیزانی که در این کار دخیل هستند، باید در تمام لحظات این نکته را مورد توجه قرار دهند که ما اصلا یک کار تفریحی انجام نمی دهیم. اصلا کاری برای خوشحالی و شادی انجام نمی دهیم. این کار اصلا یک کار سبک و کم اهمیت نیست. لحظه لحظه های ما، حتی لحظه ای که احساس می کنیم هیچکس ما مرا نمی بیند، لحظه بسیار مهمی است و ما باید در همه حال، هم از باب این که ما نماینده یک تفکر و نماینده مجموعه ای از انسانهای عزادار هستیم و هم از باب این که واقعا معنویت خودمان را حفظ کنیم و در تمام لحظات برگزاری دسته عزاداری حال معنوی خودمان حال توسل، حال توکل بر خداوند متعال و دست به دامان معصومین علیهم السلام را نگه داریم، حالت عزاداری و حزن و اندوه را در خودمان بر نداریم و نسبت به آن مؤدب باشیم.

\* **نکته دوم** این که تمام افراد و گروه هایی که کار می کنند، در اوج نظم و برنامه ریزی باشند و کارها حتی المقدور خیلی دقیق و شسته رفته انجام شود. به خاطر این که در تعظیم یکی از شعائر الهی وقتی ما یک عقیده را ابراز می کنیم، بهتر است در خور قدر آن و در زیباترین قالب و بهترین شکل ممکن باشد. لذا باید برنامه ریزی شده و منظم ارائه شود.

\* **نکته سوم** که بسیار حائز اهمیت است این است که در بین جمع کسانی که صاحبان دسته عزاداری و برگزار کنندگان یک دسته عزاداری هستند، اگر قبل از دسته عزاداری به هم احترام می گذاشتند، در حین برگزاری و در فضای برپایی دسته عزاداری باید احترام ها بین خودشان و بین آنها و سایر افراد دیگر مضاعف باشد. یعنی بین جمع دسته عزاداری و همچنین بین آنها و مردم کوچه و خیابان، بین آنها و همسایگان، کسبه محله، بین آنها و افرادی که با ماشین از کنار دسته عزاداری رد می شوند، عابرین پیاده و به طور کلی هر کسی که در طول مسیر حرکت دسته عزاداری با آن مواجه می شود، یک احترام مضاعف و چند برابری وجود داشته باشد.

\* **نکته چهارم** این است که همه افراد باید در پوشش و لباسی مناسب با فضای عزاداری باشند. حتی المقدور تمام افراد برگزار کننده باید در یک پوشش کاملا عزادار و یک پوشش کاملا مورد تأیید اسلام قرار داشته باشند. به ویژه خانم هایی که در داخل دسته جات عزاداری هستند. البته معمولا برای رعایت جایگاه و شأن بانوان تدابیری اندیشیده شده که در ادامه به آن خواهیم پرداخت اما سعی کنیم که تدابیری داشته باشیم که افراد از خود ما یاد بگیرند، از کارگزاران ما یاد بگیرند، از میانداران ما یاد بگیرند که پوشش مناسب داشته باشند. حتما به عزیزانی که دعوت می کنیم این تذکر داده شود. اگر کسانی هستند که با آنها آشنایی بیشتری دارید، حتما در خصوص رعایت پوشش به ایشان تذکر دهید.

\* **نکته پنجم** این است که همه ما در یک دسته عزاداری باید واقعا تلاش کنیم که مشارکت خیلی خوبی را از اطرافیان و مردم داشته باشیم. در دسته عزاداری مردم با نگرش ها و رویکردهای مختلف حضور دارند. فعالیت دسته عزاداری در بین جمعیتی از مردم گوناگون انجام می شود. بنابراین ما با افراد مختلفی روبه رو هستیم و لذا باید با صحنه صدر، با تدبیر، با مدیریت و با مهربانی همه موضوعات را مدیریت کنیم و تلاش کنیم که مفاهیم بلند و خیلی خوب را به دیگران منتقل کنیم و تلاش کنیم که همه مردم را لاقط برای لحظات و دقایقی با مولای خودشان مرتبط کنیم و در حال عزاداری آنها را به یک معنویت بسیار بسیار خوب مهمان کنیم.

## نکات پیش از اجرا

اما می رسیم به نکات پیش از اجرا. طبیعی است که در محلی هستیم، حسینیه ای داریم، کارخانه ای داریم یا جمعی از همسایگان یا از کسبه محل هستیم یا به هر ترتیبی می خواهیم که در این مجموعه ای که هستیم یک دسته عزاداری برپا کنیم.

\* **اولین نکته** تهیه و تشخیص مسیر دسته عزاداری است. نکاتی در این موضوع مهم است که خیلی خلاصه و سریع از آن عبور می کنیم. ما مسیری را انتخاب می کنیم که هم از نظر ترافیکی مشکل زا نباشد و امکان برگزاری و حرکت دسته عزاداری راحت در آنجا وجود داشته باشد. هم این که بتوان از افراد بیشتری در این موضوع استفاده کرد و پیامش را به افراد بیشتری رساند. یعنی سعی می کنیم از محیط هایی که کسبه بیشتری وجود دارند، منازل بیشتری وجود دارند عبور کنیم. بنابراین در تهیه و تنظیم یک مسیر، لازم است که

دقیقا و عمیقا به این نکته توجه داشته باشیم که باید بتوانیم بیشترین مخاطب را در بهترین مکان و با بهترین شرایط در کنار هم داشته باشیم.

\* **نکته دوم** اینکه بسیار خوب می باشد که یک محل تجمع برای ابتدا و انتهای برنامه مان داشته باشیم. در محل تجمع، ساعتی را که اعلام می نماییم، دسته می خواهد حرکت کند. طبیعی است که از افراد بخواهیم در یک محل کنار هم جمع شوند. جدا از اینکه با آن ها درباره دسته عزاداری و مسیر حرکت صحبت می کنیم و یا به آنها توضیح می دهیم که زمان استراحت چه مقدار می باشد و حرکت چه زمانی آغاز می شود و یا در ابتدا از آنان پذیرایی می شود. بنابر فصل گرم یا سردی که در آن هستیم، افراد نوشیدنی مناسبی میل می کنند. کنارهم جمع می شویم. اگر جمعیت به تعداد خوبی رسید، یک بار شعری که می خواهد دسته جمعی خوانده شود، از داخل مجموعه و محل تجمع خوانده می شود. قسمت دیگری که در مسیر باید به آن توجه شود، این است که در یک محلی دسته کنار هم حلقه زنند و دایره وار بایستند و در آنجا ما به نکته گویی بپردازیم و هم اینکه اگر امکان دارد، یک برنامه عزاداری دسته جمعی و روضه خوانی داشته باشیم و بعد یا دسته ادامه پیدا کند و به نقطه پایان برسد یا اگر در نقطه پایان این حرکت انجام می شود، دعا خوانده شود و سپس افراد متفرق شوند. بنابراین این محل هم باید در نظر گرفته شود. می تواند در انتهای مسیر و در جلوی محل تجمع باشد و یا در یک مکان مقدس مانند مسجدی که در محله هست، باشد و مثلا همه در حیاط مسجد جمع شوند و این اتفاق آنجا رخ دهد و یا می تواند هر جای دیگری در مسیر باشد.

\* **نکته سوم** اندازه مسیر است. معمولا این چنین است که ما باید رعایت حال همه تیپ افرادی که ما هستند را داشته باشیم. یعنی مثلا افرادی که کهن سال هستند و یا کودکان و بانوانی که همراه هستند، باید رعایت حالشان را کنیم و با توجه به سرعت حرکت دسته که معمولا طولانی نیست، باید مسیری برآورد شود که در حدود ۲۵ الی ۳۰ دقیقه حرکت دسته به اتمام برسد. برای این امر لازم است ما یک سری هماهنگی های محلی داشته باشیم. در بحث برگزاری مراسم دسته جمعی نیاز به گرفتن مجوز نیست، اما خوب است ما به کلاتری محلمان نامه بزنیم و اعلام کنیم دسته عزاداری ما در فلان تاریخ و ساعت بیرون می آید و بعضا آنها با پلیس های راهنمایی و رانندگی هماهنگی هایی انجام می دهند که به ما خیلی کمک می شود و آن ها هم در این ثواب شریک هستند. اگر هم نکته یا موردی باشد، این اطلاع رسانی از قبل انجام شده است. همچنین جاهایی مثل بازار تهران یا فضاهای دیگر معمولا نهادهایی هستند که با آنها می شود هماهنگی کرد. البته معمولا ما سعی می کنیم خود را با پیگیری های خیلی طولانی اداری باشد، درگیر نکنیم و در آن فرآیندها گیر نکنیم، اما به تبع لازم است هماهنگی هایی انجام شود.

\* **بحث چهارم** دعوت ها می باشد. دعوت ها بسیار مهم هستند. هم از جمع دوستان و آشنایانی که داریم یا جمع همسایگان و همکاران و هم اطلاع رسانی به اهل آن محلی که می رویم. مثل اطلاع دادن به کسبه محل یا اگر توانستیم، با بنری که در محل آویزان می کنیم، اطلاع رسانی عمومی شود یا کارت های کوچکی را طراحی کنیم و به کسبه بدهیم و ساعت را اعلام کنیم. به هر ترتیب از همه پتانسیل های دعوت استفاده کنیم و افراد مختلف چه محلی و چه غیر محلی را دعوت کنیم که درخدمتشان باشیم.

\* **موضوع پنجم** بحث تدارکات است. یک بحث پذیرایی داریم که بسیار مهم است و لازم است برای ابتدا و انتها و حین دسته عزاداری پذیرایی داشته باشیم. تهیه آب های معدنی کوچک برای ابتدا و حین مسیر. یا چای و شیرینی و یا شربت و شیرینی در ابتدای برنامه و در انتها غذا، عدسی یا آش و ... به هر حال اگر از عزاداران به طور کامل پذیرایی شود، بسیار خوب است. یک سیستم فنی پورتابل (قابل حمل) مورد نیاز است. بسته به اندازه دسته عزاداری، این سیستم می تواند پیشرفته تر، بزرگتر و یا با امکانات بیشتر و تدابیر خاصتر باشد. اما طبیعی است که برای دسته های کوچک تر، یک سیستم بسیار ساده هم ممکن است پاسخگو باشد. یک چهارپایه برای قسمت نکته گویی و روضه خوانی نیاز است. در سیستم دسته جات عزاداری، این چهارپایه، بسیار مبارک و محترم است. به گونه ای که بعضاً بزرگواران از مداحان اهل بیت (علیهم السلام) با کفش روی آن نمی روند و بسیار به آن احترام می گذارند. یک چهارپایه یا یک منبر، یک نماد بسیار سنتی و قدیمی در این موضوع می باشد که خوب است تدارک دیده شود. یک پرچم بزرگ و متناسب با دسته عزاداری لازم است که شعار روی آن بسیار اهمیت دارد. نکته روی پرچم بسیار مهم است. قطعاً و شدیداً از هر گونه تصویر و شماییلی باید بگریزد. بر روی آن فقط جملات، نقش بسته باشد. جملات ترجیحاً جملات مفهومی و روایی و اشعار بسیار وزین و سنگین باشد. به طوریکه هرکس نگاه می کند،

متوجه شود که این دسته عزاداری، مثلاً برای شهادت وجود نازنین حضرت زهرا علیها السلام و یا مثلاً شهادت حضرت ابا عبدالله علیه السلام یا هر مراسم دیگری بر پا شده است. این پرچم با دو چوب، به صورت یک علم و پرچم آماده می شود و توسط دو نفر جلوی دسته قرار می گیرد.

برای عزیزانی که می خواهند شعر را تکرار کنند و اشعاری که آماده شده را پشت سر مداح در قالب یک دسته (یک گروه یا دو گروه) بگویند، دو روش وجود دارد:

۱- یکی اینکه تابلوهای اشعار آماده می شود. یعنی پرینت در سایز بزرگ انجام می شود و اشعار روی آنها نقش می بندد. در بین دسته عزاداری، افرادی هستند که این تابلوها را با خودشان می آورند و افراد می توانند آن را ببینند و بخوانند و نیازی به حفظ کردن نداشته باشند.

۲- در روش دیگر اینگونه است که این اشعار بر روی برگه های کوچک (نصفه A5 یا A5) کپی گرفته می شود و در اختیار تک تک افراد قرار می گیرد.

بسته به اینکه شما با کدام روش راحتتر هستید یا تعداد دسته عزاداری به چه ترتیبی است، می توان از هر کدام از این دو روش استفاده کرد. بعضی روش تابلو را بهتر می دانند، چون در سینه زنی، یک برگه در اختیار افراد باشد، مقداری سخت است ولی از جهاتی هم تابلو هر چقدر هم که بزرگ باشد، افراد ممکن است دیدشان سخت باشد و شعر را نتوانند کامل ببینند و کمتر بتوانند ارتباط برقرار کنند. بنابراین بهتر است که برگه باشد. انتخاب روش تا حدی به تعداد عزاداران هم بر می گردد.

\* **بحث ششم** که بسیار موضوع مهمی است، انتخاب شعر است. شعر باید هم با مفهوم باشد، هم یک پیام خیلی ویژه و عمیق از موضوعات بسیار مهم را در برداشته باشد. موضوعاتی مثل: شهادت حضرت زهرا علیها السلام، مظلومیت حضرت زهرا علیها السلام، صاحب عزا بودن حضرت صاحب الزمان علیه السلام و اینکه ما برای تعجیل فرج ایشان و تسلی قلب نازنین ایشان فعالیت می کنیم، باید در شعر به صورت کاملاً مفهوم وجود داشته باشد. ضمناً شعر باید در عین با مفهوم بودن، ساده فهم باشد. به خاطر اینکه شما این مفاهیم را در یک کوچه و خیابان می گویند و در حال حرکت هستید. ممکن است یک فرد، دو یا سه بار بیشتر، یک شعر را از شما نشنود و شما از آن منظره عبور کنید و رد شوید. طبیعی است که شما باید به گونه ای شعر را انتخاب کرده باشید که همه افراد، هم کسانی که در دسته عزاداری اشعار را با شما می خوانند، بتواند بفهمند و درک کنند و ارتباط برقرار کنند و هم عزیزانی که در بیرون و در بین بیننده ها و شنونده ها، اشعار را می شنوند، با آن ارتباط برقرار کنند. همچنین اکیدا توصیه می شود که سبک اشعار سنتی و قدیمی باشد که معمولاً مردم گوش شان با آنها آشناست و با آن ارتباط دارند و آنها را به یک فضای معنوی نزدیک می کند.

اینکه شعر دو دمه باشد یا نه؟ معمولاً در دسته جات کوچک تر شعر دو دمه امکان پذیرتر است. اما برای دسته هایی که خیلی بزرگتر است، یعنی بیش از ۲۰۰ الی ۳۰۰ نفر در آن هستند، معمولاً اینگونه است که یک دمه انتخاب می شود و دسته جات عزاداری با یک دم پیش می رود. چون طول دسته عزاداری خیلی زیاد است، هماهنگ کردن و دو دمه بودن شعر کمی سخت است، اما این کار امکان پذیر است و می تواند موجب این شود که افراد دسته استراحتی داشته باشند و یک گروه حرکت کنند و گروه دوم دم را بخوانند و عزاداری کنند و سپس دوباره کار برعکس شود. ضمناً این روال می تواند نظم مناسبی را هم به دسته عزاداری بدهد.

\* **نکته هفتم** افرادی هستند که به عنوان محور مورد نیاز هستند. یکی مداح است، یک نکته گو هم مورد نیاز ما است یا کسی که روضه خوان هست و در کنار روضه برای مردم یک تذکر و یک یادآوری راجع به موضوع دسته عزاداری و شهادت حضرت زهرا علیها السلام و نکات مرتبط با شهادت ایشان و جایگاه و خصوصیات و شخصیت ایشان، مثلاً در مورد عظمت تبلیغی که ایشان داشتند یا در مورد عظمت دفاعی که از حریم امیرالمؤمنین علیه السلام داشتند و مواردی از این قبیل در حد ۵ دقیقه داشته باشد. اگر شعر دو دمه است، ترجیحاً بهتر است که دو تا مداح داشته باشیم و یک روضه خوان. البته می تواند حالت مشترک هم داشته باشد. یعنی یک نفر می تواند همه این کارها را انجام دهد. همچنین نیاز به تعداد مشخصی میان دار داریم که مردم را همراهی می کنند و سینه زنی و عزاداری را به طرز دقیق و درستش انجام می دهند و تمامی اشعار را خودشان می خوانند و این به شدت به نظم دسته عزاداری کمک می کند. فرد یا افرادی را به عنوان گروه تدارکات نیاز داریم که در حین حرکت دسته عزاداری، کار پذیرایی را انجام می دهند و برای مثال آب معدنی را در بین افراد پخش می

کنند تا حداقل اگر گلوی افراد دسته خشک شد یا احیاناً هوا گرم بود، بتوانند رفع عطش کنند و نظم دسته حفظ شود. همچنین گروهی ویژه را با ابزارهای مربوطه برای بحث کنترل ترافیک نیاز داریم. این گروه باید به گونه ای خیابان را مدیریت کنند که کمترین توقف و کمترین اذیت برای سایر مردم پیاده و سواره ایجاد شود و آنها خیلی محترمانه متوجه این شوند که یک دسته عزاداری دارد عبور می کند و بنابراین دقایقی را صبر کنند که دسته به سرعت رد شود تا هم کار آنها راه بیفتد و بتوانند هر چه زودتر به کار خودشان برسند و هم ماشین ها در کنار این موضوع خیلی راحت بتوانند به حرکت خودشان ادامه دهند. یک نفر یا گروه دیگر برای کارهای فنی مورد نیاز است. باید عزیزی باشد که گاری و چرخ سیستم فنی را جا به جا کنند و علاوه بر آن به کار تنظیم صدای میکروفون رسیدگی کنند. اگر میکروفون به صورت بی سیم است، کارهای فنی مربوط به آن انجام شود و اگر با سیم است، سیمش دست و پا گیر نباشد. همچنین به یک فرد دیگری به عنوان ناظم صف دسته نیاز داریم که انتهای صف را به دلیل ورود افراد جدیدی به صف اضافه می شوند، مرتب کند و آنها را راهنمایی و اجازه بدهد که به دسته اضافه شوند و اگر برگه شعری هست، به آنها بدهد.

**نکته خیلی مهم** اضافه شدن خانم ها است. اگر دسته عزاداری ویژه آقایان است که هیچ، ولی اگر خانم ها و آقایان هر دو در دسته هستند، پوشش خانم ها بسیار مهم است. پوشش آنها باید مناسب فضای عزاداری باشد. این عزیزان باید محترمانه در این جمع راهنمایی شوند و قرار بگیرند. خوب است مسئولینی برای راهنمایی و هماهنگ کردن خانم ها داشته باشیم. بهتر است تعدادی چادر یا روسری داشته باشیم که آنها را در اختیار این عزیزان قرار دهیم تا آنها در فضای عزاداری قرار بگیرند و یا از یک سری پوشش های خیلی مناسب برای آنها استفاده کنیم و در اختیارشان قرار دهیم تا این عزیزان هم بتوانند محترمانه در جمع عزاداران قرار گیرند. چون به هر حال برخی خانم ها قرار نبوده در جمع عزاداری باشند و در حین مسیر به دسته ملحق شده اند؛ خوب است کمک شان کنیم تا آنها هم بدون هیچ خجالتی در این فضا قرار بگیرند و بتوانند در جمع عزاداران باشند. همچنین حتما یک یا دو نفر به عنوان متولی کل فضای دسته عزاداری باید بدون هیچ مسئولیت مشخصی فقط مسئولیت کنترل همه امور و هماهنگی بین افراد را داشته باشند و به این موضوعات رسیدگی کنند. ضمناً اگر این مسئولین چند روز قبل از دسته عزاداری کنار هم جمع شوند و تذکر و آموزش نکات گفته شده را داشته باشیم و برنامه ریزی ها انجام شود. این کار بسیار بسیار عالی و حتی حیاتی است.

\* **بخش هشتم** و آخر ما بحث زمان هست. زمان ترجیحاً اگر شروع یا پایانش به یک تجمع دینی مثل نماز جماعت یا سخنرانی یا مجلس عزاداری ختم شود، خیلی خوب است. ترجیحاً زمان را به گونه ای انتخاب کنیم که با زمان استراحت مردم تطابق نداشته باشد. مثلاً اگر دسته بنا باشد روز حرکت کند، بسته به زمان اذان معمولاً ساعات بین ۱۰:۳۰ تا ۱۱ صبح یا حدود ساعت ۱۳:۳۰ تا ۱۴ بعد از ظهر می تواند زمان مناسبی باشد.

### نکات حین اجرا

تقریباً در مورد نکات پیش از اجرا نکات مهم بیان شد اما فکر می کنم مرور آن خالی از لطف نباشد. عرض کردیم که در شروع کار بهتر است که فضای تجمعی دیده شود و شرکت کنندگان دسته در کنار هم، حتماً با شعر آشنا شوند و هم در یک فضای عزاداری قرار بگیرند دعایی خوانده شود، توسلی به وجود نازنین ائمه علیهم السلام به ویژه ساحت مقدس امام زمان علیه السلام انجام شود و بعد افراد حرکت کنند و در دسته عزاداری قرار بگیرند. پرچم در جلو قرار بگیرد، بزرگترها و افراد تاج سر دسته، در جلوی دسته قرار می گیرند. (می تونیم حمل پرچم ها را به عهده عده ای از کودکان که بسیار شوق دارند در این حرکت باشند، قرار دهیم و آنها را جابه جا کنیم و پرچم را بین آنها بچرخانیم تا هم خسته نشوند و هم تعداد بیشتری بتوانند مشارکت کنند). به این ترتیب دسته چیده می شود. سیستم صوتی آماده می شود. میاندارها به دسته ملحق می شوند و پس از مهیا شدن چیدمان افراد، مداح شروع می کند و شعر خودش را چند بار می خواند تا دسته عزاداری آماده شود و کم کم فضای محله و افراد مجاور هم آماده گردد تا اینکه وارد ریتم دسته عزاداری شویم. خیلی خوب است که مداح سعی کند اشعار را به گونه ای بخواند که همه مردم متوجه موضوع شوند. حال نوبت به میاندارها است که باید سعی کنند با متانت و ادب خودشان و پوشش مناسبی که دارند و اجرای عزاداری هماهنگشان با مداح، شوق عزاداری را در افراد بیشتر و بیشتر کنند و البته حتی المقدور به سمتی بروند که نظم و ترتیب در بحث عزاداری به دقت کامل اجرا شود.

یکی از نکات خیلی مهم مباحث ترافیکی است. در هر صورت برخی افراد در فضای جامعه ما هستند که ممکن است آن مقطع زمانی که ما دسته عزاداری داریم، کار خیلی خاصی داشته باشند و یا به هر دلیل از حوصله کمتری برخوردار باشند. دوستان ترافیکی باید تمام دغدغه خودشان را صرف این کنند که به سرعت هرچه تمام تر، کار این عزیزانی که در حال رانندگی با ماشین هستند را راه بیاندازند. جاهایی ما باید عزیزان را راهنمایی کنیم سریعتر حرکت کنند. مثلا دور میدان است، ممکن است با ورود دسته میدان بسته شود. باید دسته عزاداری حرکت کند و سریع به سمت دیگری هدایت شود. شاید یک جاهایی لازم باشد عرض دسته عزاداری را به حداقل خودش برسانیم تا ماشین ها بتوانند از کنارش با دغدغه کمتری حرکت کنند. گاهی لازم است با دوست دیگری هماهنگ باشیم؛ یعنی ما یک سمت خیابان را ببندیم و ماشین هایی را عبور دهیم و بعد این سمت بسته بشود و ماشین ها از سمت مقابل حرکت کنند. مواردی از این قبیل می تواند در امور ترافیکی بسیار مهم باشد، اما در هر صورت دوستانی که در بخش ترافیک هستند، باید مطلع باشند که در هر صورت، احتمال دارد با رفتار هایی نامناسب یا با حرف های ناخوش آیندی روبرو شوند. باید کمال مهربانی، کمال تواضع، کمال خاکساری در مقابل مردم همراه با عذرخواهی را داشته باشیم. حتما از همه عزیزان چه معترض و چه غیر معترض تشکر و قدردانی ویژه خیلی دقیق و خیلی محترمانه انجام شود و چه بسا حتی گاهی آن عزیزان با ما همراه شوند. خلاصه از آنها خیلی خیلی صمیمانه تشکر کنیم و به آنها اطلاع دهیم که حتما در این ثواب، آن عزیزان هم شریک هستند.

باید رعایت حال کهنسالان شود. اگر مثلا در مسیرمان سربالایی هست، شما می توانید یکی دو تا ون تهیه کنید که عزیزانی که یک مقدار مسن هستند را در راه برگشت برسانند. برای حفظ نظم دسته، در خصوص کودکان هم که در دسته عزاداری چه بسا شیطنت و بازی می کنند، باید تمهیداتی اندیشیده شود. مثلا آنها باید راهنمایی شوند و در صورت امکان به کار گرفته شوند و خصوصا با همکاری والدینشان، منظمی دسته حفظ شود.

در نهایت ضمن تشکر از توجهی که به این موضوع داشتید و وقتی که گذاشتید، نمونه شعرهایی هست که ان شاءالله در اختیار شما عزیزان قرار خواهد گرفت و اگر ان شاءالله از نمونه دسته های برگزار شده بتوانیم تصاویری آماده کنیم، آنها هم در اختیار شما عزیزان قرار خواهد گرفت. ضمنا اگر راجع به هر قسمت سؤال و یا نکته ای بود با کمال میل در خدمت شما عزیزان هستیم و تا حد توان و اطلاعاتمان پاسخگو خواهیم بود. امیدوارم که خداوند متعال به ما و شما و همه عزیزانی که این مطالب را می شنوند و می خوانند، توفیق عزاداری درست و کامل و جامع برای ائمه علیهم السلام و خصوصا برای بی بی دو عالم حضرت صدیقه کبری علیها السلام را عنایت کند. این عزادار بودن و عزاداری کردن، بی شک توفیق بسیار بزرگی است و لذا امیدوارم که خداوند به ما این توفیق را عنایت کند و هر یک از ما بتوانیم یک دسته عزاداری را ایجاد کنیم و راه بیاندازیم و در خیابان ها به عزاداری بپردازیم. خدمتگزار شما هستیم و ان شاءالله که بتوانیم پاسخگوی سؤالات و نیازهای شما عزیزان باشیم. ممنون از وقتی گذاشتید.

یا علی مدد و خداحافظ